

Amb cims de més de 4.000 m i una longitud de 800 km, el Gran Atlas parteix el Marroc en dues regions de clima i paisatges oposats: el nord fèrtil i el sud àrid. La diversitat del seu paisatge el fa molt atractiu per als excursionistes i els ofereix valls profundes, carenes escarpades, cingles impressionants i pendents coberts de neu tot l'hivern. Però el més fascinant del massís és el seu caràcter viu, el manteniment d'unes tradicions molt antigues i el fet de poder compartir els camins de mula o els finals d'etapa amb els seus habitants, els berbers.

1. Travessa d'Imilchil a Tabant

Itinerari de 5 dies que discorre per algunes de les valls més espectaculars del Gran Atlas Central. La travessa permet endinsar-se en aquest massís calcari ple de congostos i cingles, i conèixer els pobles de les tribus Aït Hadidou, Aït Ahanesal i Aït Bougamés. L'època aconsellable, si no volem trobar-hi neu, és d'abril a octubre.

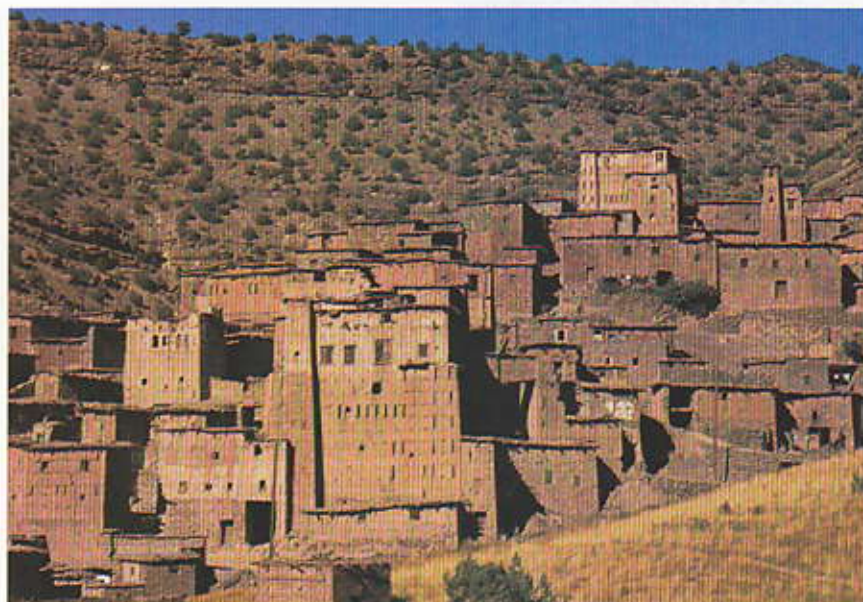
1a etapa: Imilchil-Oulghazi (4 h). La primera jornada discorre per pista i això permet escurçar un dia la ruta si disposem de vehicle tot terreny. El recorregut davalla, sense massa desnivell, per l'ampla vall del riu Melloul plena de conreus, poblets i gent que treballa la terra, i acaba a Oulghazi (*gîte d'étape*).

2a etapa: Oulghazi-Zercane (6 h). Sortim del poble, passem per un pont i continuem baixant a la vora del riu Melloul que penetra en un congost. Al cap de 20 min ens desviem a l'esquerra i remuntem un torrent. Quan el camí es fa impracticable, ens apartem una mica del fons de l'engorjat. Pugem de manera gradual fins al coll de Tidad (2.715 m), des d'on apreciem tota la regió de relleu torturat i coberta, en part, de bosc. Baixem cap al S fins al poblet de Taidart. Més endavant, ens endinsem al torrent d'Ouenza, el ressequim una bona estona i deixem a l'esquerra un camí que puja per la vall del riu Dili. A partir d'aquí hem d'anar en direcció W per la banda esquerra del torrent, que es va transformant en un profund canó al qual no ens convé baixar. És un tram entre arbres bastant confós i amb escàs desnivell. Arribem a Zercane on ens podem allotjar o acampar.

Excursionistes baixant de l'Akkoud, un 4.000 del massís de l'Ouanoukrim, amb la piràmide del Toubkal al davant. Foto: Josep Maria Escofet

El Gran Atlas

TREKKING I ASCENSIONS

El poblet de Zaouia Ahanesal, on destaca la seva kasba, és un dels punts neuràlgics de les activitats de muntanya al Gran Atlas. Foto: Josep Maria Escofet

3a etapa: Zercane-Zaouia Ahanesal (8-9 h).

És l'etapa més forta de tot el recorregut (desnivell: +1.400 m/-1.800 m). Si disposem de material d'acampada, la podem fer en dos dies. Sortim de Zercane cap a l'W i davallarem quasi 300 m fins al fons del profund congost de Tiflout, on la vegetació és frondosa. Per un pont travessarem el riu, força cabalós i que forma una cascada una mica més amunt. Iniciem una forta pujada en direcció SW que se suavitzava a poc a poc. Per fi atenyerem el caire d'un barranc, des d'on tenim una vista incomparable sobre l'escarpada muntanya de l'Aroudane (3.359 m) i el circ de Taghia, amb parets de prop de mil metres. Baixem en zig-zaga una bona estona, travessarem un torrent, tornem a pujar uns 300 m fins al coll de Fzat (2.187 m) i finalment davallarem cap a Zaouia Ahanesal, un dels pobles més bonics de l'Atlas, on hi ha un parell de gîtes d'étape.

4a etapa: Zaouia Ahanesal-Agoudal n'Iamchan (6-7 h). Remuntem el riu Ahanesal per la riba dreta. Passem

Tigalimine, deixem una vall que ve de l'E i continuem cap al S per un congost que ens obliga a travessar diverses vegades el riu. Després, a Tamarrou, ens desviem a la dreta pel congost de Tazert. Al cap d'una estona l'ascens pel canó adquireix un caràcter esportiu, amb grimpades i passos artificials construïts amb troncs pels pastors. Si anem amb mules, els mulers hauran d'abandonar l'engorjat pel primer afluent de l'esquerra i fer una volta fins a la sortida del congost, on hi ha una font i un cementiri de nòmades. Podem acampar als voltants, tal com fan a l'estiu desenes de famílies dels Aït Atta que vénen del sud fugint de la sequera i de la calor.

5a etapa: Agoudal n'Iamchan-Tabant (6 h).

Anem cap al NW fins al coll d'Inghid (3.071 m), des d'on baixem suaument pel fons d'un torrent fins al llac d'Izourar, que no sempre té aigua. Prenem una pista cap a l'W que travessa diversos pobles dels Aït Bougama, de tradició sedentària i agrícola. Cada un d'aquests pobles compta amb la seva

gîte d'étape. El més important de tots és Tabant, on acaba la travessa i des d'on podem anar en transport públic cap a Azilal (pista asfaltada).

2. Ascensió al Mgoum (4.068 m)

El Mgoum, o Oumsoud, és el punt culminant del Gran Atlas Central i 5è cim més alt del Marroc. Ofereix una bona vista de la serralada i de les valls presaharianes que s'estenen cap al S. L'ascensió no comporta cap mena de dificultat tècnica, però exigeix un mínim de 3 jornades.

Època ideal: tot l'any. De novembre a abril cal portar piolet i grampons.

Desnivell: +1.600 m

Horaris: aproximació: 7 h; ascensió i retorn al refugi: 8 h; retorn a Agouti: 5-6 h.

Aproximació: sortim d'Agouti (1.775 m), travessarem el riu i l'ampla vall de Bougamés i remuntem durant unes 3 h la vall d'Arous, per on hauré de canviar sovint de riba a causa dels successius engorjats. Arribem a Azib Ikkis, darrer nucli habitat, i emprenem una forta ascensió pel pendent de la dreta. Després d'atènyer un primer coll, continuem pujant a l'esquerra fins a un segon port i girem de nou a l'esquerra per una costa molt forta que ens condueix al coll de Tarkeddit (3.300 m). L'esforç es veu compensat per la vista sobre el Mgoum. Baixem a la dreta i al cap d'1 h arribem a l'altiplà de Tarkeddit, on es troben les fonts del riu Tessaoute enmig de prats verds i el refugi lliure de Tarkeddit (2.900 m), en pèssim estat de conservació.

Ascensió: travessarem el tossal que hi ha davant del refugi, prenem un camí que puja pels contraforts de la muntanya i en deixem un de més fressat que es dirigeix a una collada molt marcada. Atenyerem la carena del Mgoum i la recorrem cap al NE durant 1:30 h. Després de passar diverses puntes secundàries arribem al Mgoum (4.068 m). Tornem al refugi pel mateix itinerari.

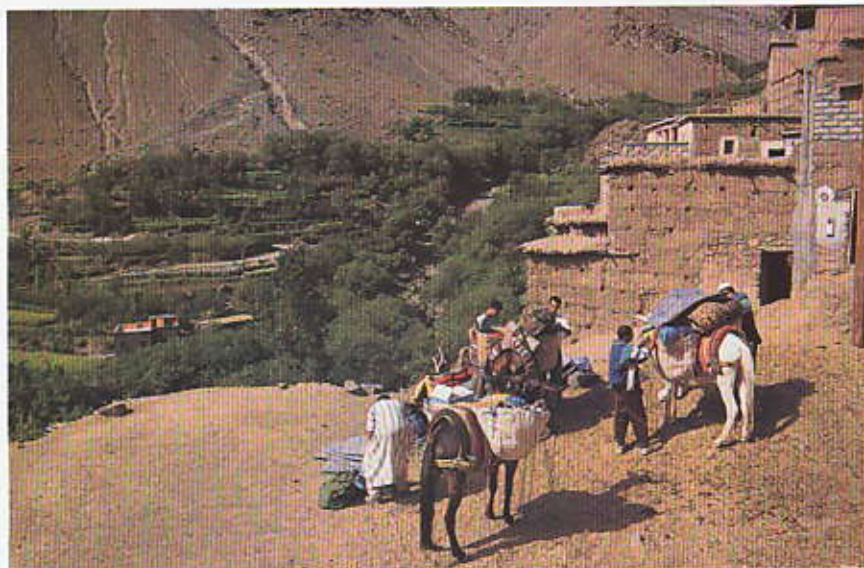
Activitats tot l'any...

T D A

TURISMO DEPORTIVO DE ARAGÓN

GOBIERNO DE ARAGÓN
Departament de Cultura i Esports

ASOCIACIÓN DE EMPRESARIOS DE TURISMO DEPORTIVO DE ARAGÓN
Plaza Luis López Allué, 3. 1º · 22001 Huesca
Tel. 974 227 943 · www.aetda.com

A l'Atlas, les mules són un bon recurs per carregar el material de trekking i per facilitar les aproximacions als principals cims. Foto: Josep Maria Escofet

3. Ascensió al Toubkal (4.167 m) i Petit Toubkal (4.030 m)

Malgrat el poc interès alpinístic de la via normal d'aquest cim, el fet de ser el punt culminant del nord d'Àfrica ha convertit el Toubkal en la muntanya més cobejada del país, on es formen llargues cues, sobretot a l'estiu. Ens caldran tres jornades des d'Imllil, que els més esportistes podran reduir a dues.

Època ideal: tot l'any. De novembre a març, alguns anys fins a l'abril, cal dur piolet i grampons.

Desnivell total: 2.400 m

Horaris: aproximació: 5 h; ascensió i retorn al refugi: 6:30 h; retorn a Imllil: 4 h.

Aproximació: des d'Imllil remuntem la vall del riu d'Isougouane, on l'estètica del conjunt es veu trencada per les deixalles que llencen els milers de visitants i per les noves construccions de ciment aixecades pels seus

habitants amb els recursos aportats pel turisme. El tram inicial discorre per una pista que a partir d'Around dona pas a un camí de mules molt ample. Més endavant trobem el mausoleu de Sidi Chamharouch, atribuït a un geni per la tradició popular. És un lloc de peregrinació que ha esdevingut una mena de mercat de queviures i de *souvenirs* per a turistes. Seguim en pujada per unes zigzagues i deixem a molta profunditat el rierol que retrobarem a l'esplanada on s'alça el refugi del Toubkal (3.207 m).

Ascensió: sortim del refugi per un caminet ben marcat en direcció SE. Travessem un torrent pedregós i el camí puja de manera forta i constant fins al coll del Toubkal (3.971 m). Un cop al coll, anem a l'esquerra i continuem per zigzagues fins al cim (4.167 m; 3 h). De retorn al coll és recomanable una escapada al Toubkal Oest o Petit Toubkal (4.030 m), que es pot assolir en

menys de 30 min. D'altitud inferior, aquest cim constitueix un excel·lent mirador sobre el cim principal, permet gaudir d'un silenci que no hem tingut durant la resta de l'ascensió i observar la cua de persones que pugem i baixem del Toubkal. La tornada al refugi es fa pel mateix camí.

4. Ascensió a l'Angour (3.616 m)

L'Angour s'alça al Gran Atlas Occidental i n'és una de les muntanyes més escarpades i atractives. A la pràctica, però, són molt pocs els qui hi pugem, car a la immensa majoria no els atrauen les cotes de menys de 4.000 m. L'ascensió es realitza en una sola jornada des d'Oukalmeden.

Època ideal: tot l'any. De novembre a març cal dur piolet i grampons; alguns anys, fins i tot a l'abril.

Desnivell: 1.000 m

Horaris: ascensió: 5 h; descens: 3 h.

Ascensió: sortim de l'estació d'esquí per una carretera que més enllà del telecadira es transforma en una pista pedregosa d'uns 3 o 4 km. Quan acaba la pista prenem un camí ben visible que puja a la dreta fins al coll d'Ou Addi (2.960 m). Al coll deixem el sender que es dirigeix a Tachedirt i ens enfilem com podem cap a la carena de l'Angour (sense marques). Arribem a la cresta i grimpem durant un parell d'hores en direcció N. Finalment apareix a la dreta l'altiplà d'Angour, el voregem sense balcar-hi i arribem al cim Sud, el més alt (3.616 m), i després al cim Nord, més espectacular per la seva caiguda vertical de quasi 400 m. El descens es fa normalment per la bretxa que separa els dos cims i per la pedrera de la part inferior. Després flanquegem cap a la base de la paret nord i d'allí al coll d'itbir, des d'on baixem al torrent que es veu al fons i que condueix a la pista d'Oukalmeden.

Un moment de l'ascensió hivernal al Toubkal, activitat que es pot realitzar amb esquís o a peu amb piolet i grampons, segons les condicions de la neu. Foto: Sergi Lara

La llarga carena del Mgoum, sector culminant del Gran Atlas Central, amb l'altiplà de Tarkeddit a la seva base. Foto: Joan Carles Garriga.

5. Ascensió al Tazaqhart (3.980 m)

Ascensió molt recomanable a tothom qui valori més l'activitat esportiva que el col·leccionisme de cotes. Aquesta muntanya ofereix diferents vies d'escalada i grimpada, a més de ser un cim molt poc visitat atès que no arriba a la mítica cota 4.000. L'ascensió requereix dues jornades des d'Imllil.

Època ideal: de maig a octubre. A l'hivern es pot fer amb material d'escalada en gel.

Desnivell total: 2.300 m

Horaris: aproximació: 2 h; ascensió 4 h.

Aproximació: des d'Imllil ascendim al coll de Mzik (2.480 m; 1:30 h) per un pendent molt abrupte que es fa llarguíssim a causa de la calor. Passem el coll, baixem una mica cap al bosc i després ens desviem a l'esquerra, per tornar a guanyar altitud durant unes 2 h fins a Azib Tamsouit, on viu el guarda del refugi Tazaqhart i a qui podem demanar que l'obri. Seguim de pujada per un caminet que segueix el riu d'Ouarzane fins al refugi de Tazaqhart (3.000 m), situat al peu de la paret N d'aquesta curiosa muntanya.

Ascensió: podem escollir entre diferents canals i arestes, segons la nostra preparació física. La ruta més fàcil és el *couloir* Occidental, que sol utilitzar-se també en el descens. D'altres rutes requereixen certa preparació, fins i tot podem trobar alguna canal amb neu fins ben entrat l'estiu. Un cop arribem al caire superior caminem sense dificultat cap al SE fins al cim, una mena d'altiplà d'uns 2 km² de superfície. **V**

ALPINISME: L'ARESTA D'OUANOUMS

El Toubkal ofereix un aspecte fràgil, amb tarteres i blocs trencats. Però és a les arestes on trobem la roca més noble i compacta. D'aquesta manera, tenim les portes obertes per realitzar boniques i fàcils escalades i excel·lents hivernals. Una de les millors rutes alternatives és l'aresta d'Ouanoums.

La ascensió: B. Beetham i P. Brogden (1930)

Dificultat: III+/IV°

Horari: 6:30-7 h

Material: corda, casc, alguna boga i tascons. Segons l'època, piolet i grampons.

Època ideal: primavera

Descripció de l'itinerari: l'estètica aresta d'Ouanoums (aresta W-SW), puja des del coll del mateix nom fins al Toubkal Oest. Després l'itinerari baixa al coll del Toubkal on s'uneix amb la ruta normal al Toubkal. Sortim del refugi del Toubkal en direcció S-SE pel fons d'una profunda vall i pugem fins a situar-nos a l'altura del coll d'Ouanoums (45 min). Seguim per un sender fressat i de fort pendent que ens deixa al coll, on s'inicia l'aresta (45 min). Per la dreta del fil de l'aresta (terreny força descompost), uns passos (II+) ens condueixen fins al peu del Pinnacle, imponent agulla que esquivarem per la dreta (III°). Continuem ascendint uns metres fins a terreny més fàcil. Còmodament, seguim l'ampla aresta fins al 1r mur, que voregem per la dreta fins a unes xemeneies (III°) que ens faran guanyar altitud ràpidament. Un terreny cada cop menys vertical i més ample queda sobtadament tallat, fet que ens obliga a realitzar un ràpel (40 m) que ens deixa als peus d'un 2n mur. El voregem per l'esquerra fins a una xemeneia (IV°) que ens mena directament a cavall de l'aresta. Un tram fàcil, primer de pujada i després de baixada, ens condueix fins al 3r i últim mur. Lleugerament per l'esquerra de l'aresta trobem una línia òbvia de xemeneies i després, pel fil de l'aresta, un seguit d'esglaons (III+) que ens deixen a l'espallia d'Ouanoums (3.850 m). L'aresta es fa ampla i poc definida fins al peu del Toubkal Oest (4.030 m), que podem pujar (II°) o vorejar per l'esquerra per un camí fressat fins al coll del Toubkal (3.971 m). A partir d'aquí la ruta s'uneix a la normal i enfilem una penosa tartera, molt fressada per la multitud, fins a la característica piràmide de ferro del cim. **Descens:** per la ruta normal del Toubkal.

DAVID WILKINSON / MARC PARRAMON

Primer tram de l'aresta d'Ouanoums, amb el marcat coll del mateix nom a la dreta. Foto: Marc Parramon